

Wady i zalety studiów doktoranckich: raport z badania opinii doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego

Autorzy:

Zespół ds. Badań i Opinii Doktorantów

Towarzystwo Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego:

Kamila Brodzińska

Barbara Mazurek

Katarzyna Wojtowicz

Roksana Zdunek

Kraków 2022

Spis treści

Komisja ds. Badań i Opinii Doktorantów	3
Przebieg badania	3
Uczestnicy badania	4
Ogólna ocena studiów doktoranckich	5
Zalety kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim	7
Wady kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim	8
Negatywne zaskoczenia doktorantów	10
Rozczarowania doktorantów	10
Badanie opinii doktorantów UJ - opracowanie odpowiedzi otwartych (zalety i wady studiowania na UJ)	11
System stypendialny	14
Wnioski z badania	16
Niedoskonałości w zrealizowanym badaniu	17

Komisja ds. Badań i Opinii Doktorantów

Komisja ds. Badań i Opinii Doktorantów jest jedną z komisji działających w ramach struktury organizacyjnej Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zadaniem Komisji ds. Badań i Opinii Doktorantów jest pozyskiwanie informacji o aktualnych trendach, opiniach oraz postawach w społeczności doktorantów. W oparciu o zebrane dane przygotowywane są raporty, analizy i rekomendacje, które mogą stanowić podstawę do dyskusji nad warunkami merytorycznymi, organizacyjnymi oraz finansowymi na studiach III stopnia oraz w Szkołach Doktorskich.

Przebieg badania

Konsultacje w sprawie potrzeby przeprowadzenia ankiety rozpoczęły się 01.07.2021. Reaktywowana wówczas Komisja ds. Badań i Opinii Doktorantów odbyła szereg spotkań, których celem było ustalenie zakresu tematycznego badania sondażowego. Ankieta odnosząca się do tej tematyki została przeprowadzona w roku akademickim 2017/2018. Za istotne uznano zaktualizowanie tej wiedzy – mając na uwadze w szczególności wprowadzenie do systemu kształcenia szkół doktorskich.

Przeprowadzona została konsultacja pytań, przetłumaczono je na język angielski i przekazano sędziom kompetentnym z Towarzystwa Doktorantów. Kwestionariusze – w wersji językowej polskiej i angielskiej – zostały przygotowane z wykorzystaniem narzędzia MS Forms. W badaniu mogli wziąć wszyscy doktoranci UJ dysponujący skrzynką pocztową w domenie @doctoral.uj.edu.pl. Każdy doktorant mógł przesłać odpowiedzi tylko raz. 18.10.2021 kwestionariusz został przesłany doktorantom za pomocą newslettera, natomiast 03.12.2021 zaproszenia do ankiety zostały przesłane do wszystkich szkół doktorskich oraz sekretariatów studiów doktoranckich. Gromadzenie odpowiedzi zakończyło się 31.12.2021.

W ankiecie wykorzystanej w badaniu doktoranci dokonywali ogólnej oceny studiów doktoranckich w skali od 1 do 10, wskazując zalety i wady kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich.

Odpowiedzi doktorantów polskojęzycznych i anglojęzycznych prezentowane są razem.

Uczestnicy badania

W badaniu wzięło udział 221 doktorantów (w tym 58% kobiet, 6,3% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie), w wieku 23-59 lat ($M = 28.13$, $SD = 3.97$). Pięćdziesięcioro sześcioro doktorantów to studenci pierwszego roku, a 165 doktorantów kształci się na wyższych latach kształcenia (w Szkołach Doktorskich i na studiach III-go stopnia). Doktoranci biorący udział w badaniu reprezentowali wszystkie wydziały UJ, przy czym w przypadku poszczególnych wydziałów udział w ankiecie wzięło mniej niż 5% doktorantów (por. tab. 1 i 2).

Tabela 1. Wydziały reprezentowane przez doktorantów, którzy wzięli udział w badaniu

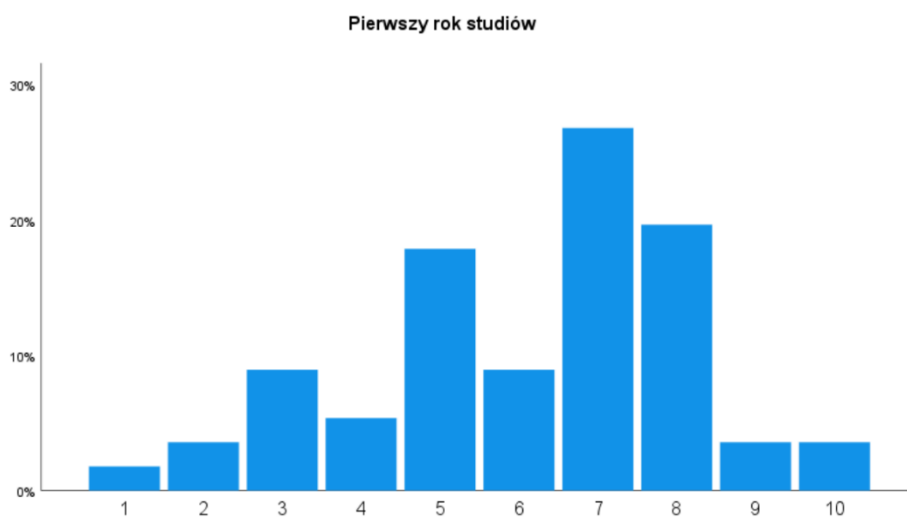
Wydział	Odsetek wśród badanych doktorantów
Wydział Biochemii, Biofizyki i Biotechnologii	15,8%
Wydział Chemii	13,6%
Wydział Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej	9%
Wydział Polonistyki	8,6%
Wydział Filozoficzny	8,6%
Wydział Filologiczny	8,1%
Wydział Historyczny	7,7%
Wydział Matematyki i Informatyki	6,8%
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej	6,3%
Wydział Geografii i Geologii	4,5%
Wydział Biologii i Nauk o Ziemi	4%
Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych	2,3%
Wydział Prawa i Administracji	1,8%
Wydział Farmaceutyczny CMUJ	1,4%
Wydział Lekarski CMUJ	1%
Wydział Nauk o Zdrowiu CMUJ	0,5%

Tabela 2. Dziedziny reprezentowane przez doktorantów, którzy wzięli udział w badaniu

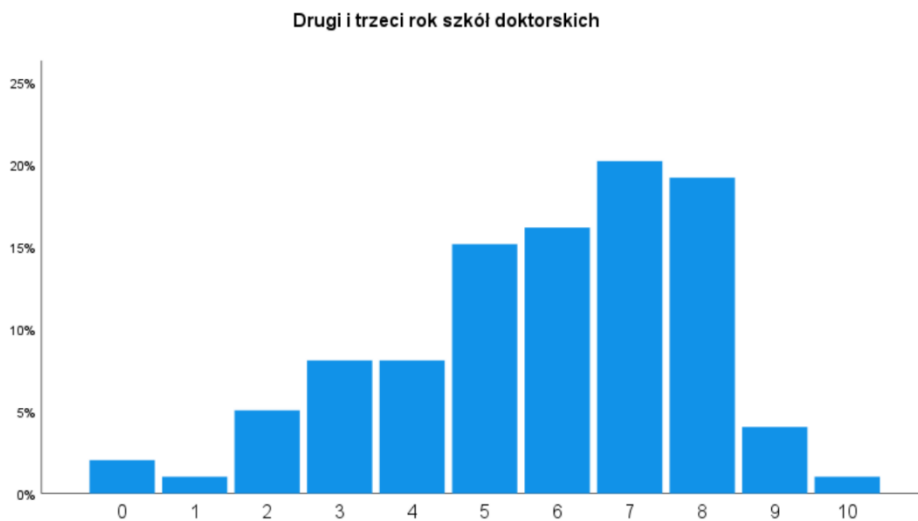
Dziedzina	Odsetek wśród badanych doktorantów
Nauki humanistyczne	27,6%
Nauki ścisłe i przyrodnicze	51,6%
Nauki społeczne	17,2 %
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	3,2%
Nauki techniczne	0,4%

Ogólna ocena studiów doktoranckich

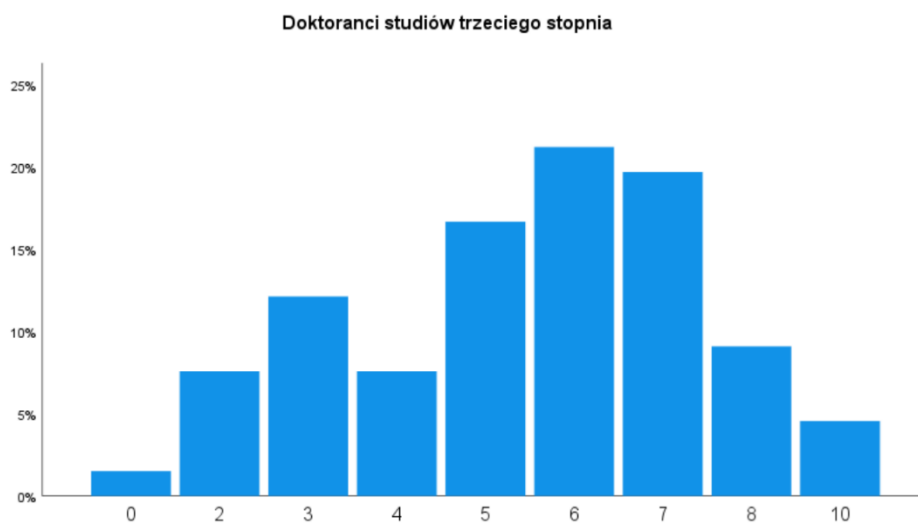
Rysunek 1. Ocena kształcenia na Uniwersytecie Jagiellońskim przez doktorantów szkół doktorskich na pierwszym roku

Rysunek 2. Ocena kształcenia na Uniwersytecie Jagiellońskim przez doktorantów II-go i III-go roku szkół doktorskich.

Rysunek 3. Ocena kształcenia na Uniwersytecie Jagiellońskim przez doktorantów studiów III-go stopnia.

Uwaga: wykresy przedstawiają odsetek badanych doktorantów, oceniających studia doktoranckie za pomocą skali od 0 – *najgorsze studia doktoranckie, jakie można sobie wyobrazić*, do 10 – *najlepsze studia doktoranckie, jakie można sobie wyobrazić*. Wykresy zostały przedstawione oddzielnie dla doktorantów pierwszego roku (szkoły doktorskie), doktorantów II i III roku szkół doktorskich, oraz doktorantów studiów III stopnia. Pierwszy rok w szkołach doktorskich: 100% = 56 osób, II i III rok w szkołach doktorskich: 100% = 99 osób, IV rok i przedłużenia na studiach doktoranckich: 100% = 66 osób

Zalety kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim

Tabela 3. Najczęściej wskazywane zalety kształcenia się przez doktorantów na Uniwersytecie Jagiellońskim

Zalety studiów doktoranckich na UJ	Odsetek badanych doktorantów wskazujących daną zaletę		
	w szkołach doktorskich		na studiach III stopnia
	Rok I	Rok II i III	Rok IV i przedłużenia
Jasne oczekiwania promotora wobec doktoranta	73,21%	63,64%	78,79%
Wsparcie i życzliwość ze strony pracowników naukowych	75,00%	65,66%	65,15%
Współpraca w komitecie doktorskim	21,43%	17,17%	4,55%
Uczestnictwo w wydarzeniach integrujących społeczność doktorantów np. wyjazdy i imprezy integracyjne	23,21%	15,15%	13,64%
Uczestnictwo w zajęciach umożliwiających nabywanie nowych kompetencji zawodowych	48,21%	37,37%	40,91%
Zapewnienie darmowego dostępu do czasopism naukowych	50,00%	65,66%	63,64%
Prestiż studiów na UJ	28,57%	40,40%	40,91%
Jasne informacje o tym, co zrobić, by ukończyć studia doktoranckie	46,43%	46,46%	59,09%
Ubezpieczenie zdrowotne opłacone przez uczelnię	55,36%	46,46%	60,61%
Możliwość przedłużenia studiów doktoranckich	41,07%	39,39%	78,79%
Wsparcie ze strony innych doktorantów	39,29%	38,38%	36,36%
Zawieranie znajomości z innymi doktorantami	48,21%	43,43%	39,39%
Opiekun naukowy o uznanym autorytecie w środowisku	41,07%	43,43%	59,09%
Uczestnictwo w wymianie zagranicznej	35,71%	31,31%	31,82%
Wsparcie ze strony promotora w przygotowaniu pracy doktorskiej	73,21%	73,74%	68,18%
Dbanie o moje interesy przez reprezentantów doktorantów w Radzie Instytutu/Wydziału	26,79%	30,30%	30,30%
Wsparcie ze strony pracowników administracji w rozwiązywaniu problemów związanych ze studiami	53,57%	45,45%	62,12%
Dofinansowania działalności naukowej doktorantów przez Towarzystwo Doktorantów	41,07%	34,34%	45,45%

Możliwość współpracy z wybitnymi specjalistami z dziedziny, w której prowadzi się badania doktorskie	39,29%	38,38%	46,97%
Skupienie budynków, w których uczę się i pracuję w jednym miejscu	3,57%	3,03%	4,55%
Zajęcia w mało licznych grupach	26,79%	24,24%	25,76%
Dostęp do oprogramowania komputerowego koniecznego w pracy naukowej	51,79%	50,51%	51,52%
Zniżki w komunikacji publicznej	60,71%	62,63%	65,15%
Gwarancja otrzymania stypendium naukowego od momentu podjęcia studiów doktorskich	89,29%	75,76%	51,52%
Nie postrzegam żadnego z wymienionych twierdzeń jako zalet studiów doktoranckich	0,00%	0,00%	0,00%

Uwagi: Pierwszy rok w szkołach doktorskich: 100% = 56 osób,

II i III rok w szkołach doktorskich: 100% = 99 osób,

IV rok i przedłużenia na studiach doktoranckich: 100% = 66 osób

Wady kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim

Tabela 4. Najczęściej wskazywane wady kształcenia się przez doktorantów na Uniwersytecie Jagiellońskim

Wady studiów doktoranckich na UJ	Odsetek badanych doktorantów wskazujących daną wadę		
	W szkołach doktorskich		Na studiach III stopnia
	Rok I	Rok II i III	Rok IV i przedłużenia
Brak ambicji wśród kadry naukowej, by konkurować z najlepszymi uczelniami na świecie	28,57%	21,21%	28,79%
Brak kursów i zajęć rozwijających umiejętność pracy naukowej	32,14%	37,37%	54,55%
Traktowanie doktorantów jako "taniej siły roboczej"	44,64%	50,51%	74,24%
Niewielkie możliwości finansowania własnych badań	51,79%	54,55%	54,55%
Zbyt duże obciążenie promotora/opiekuna pracą naukową	26,79%	26,26%	28,79%
Brak dostępu do dobrze działającego Wi-Fi	25,00%	27,27%	25,76%

Konieczność uczestnictwa w zajęciach, które niczego nie uczą, a jedynie zapełniają czas	62,50%	56,57%	78,79%
Zajęcia odbywające się zbyt wcześnie lub zbyt późno	16,07%	8,08%	15,15%
Niesatysfakcjonująca wysokość otrzymywanego stypendiów	64,29%	44,44%	68,18%
Brak wsparcia w przygotowywaniu doktoratu ze strony promotora/opiekuna naukowego	21,43%	28,28%	37,88%
Brak możliwości pogodzenia pracy zawodowej ze studiami doktoranckimi	35,71%	24,24%	37,88%
Niewłaściwa praca personelu administracyjnego uczelni	30,36%	36,36%	31,82%
Zbyt dużo doktorantów pod opieką jednego promotora	5,36%	6,06%	16,67%
Duże współzawodnictwo pomiędzy doktorantami	17,86%	14,14%	34,85%
Przeciążenie obowiązkami związanymi z uczestnictwem w kursach w roli studenta	41,07%	30,30%	40,91%
Zbyt mało kontaktów z wybitnymi naukowcami	26,79%	29,29%	31,82%
Nieuwzględnianie opinii doktorantów przy podejmowaniu decyzji przez władze wydziału/instytutu	26,79%	37,37%	43,94%
Brak wynagrodzenia za prowadzenie zajęć ze studentami	62,50%	49,49%	63,64%
Brak szacunku dla doktorantów ze strony pracowników naukowych	17,86%	24,24%	40,91%
Brak czasu promotora/opiekuna naukowego dla doktoranta	17,86%	24,24%	30,30%
Brak informacji o możliwych ścieżkach rozwoju kariery po studiach doktoranckich	50,00%	49,49%	50,00%
Niekorzystne rozmieszczenie budynków, w których odbywają się zajęcia	12,50%	10,10%	7,58%
Brak finansowania publikacji artykułów naukowych	44,64%	33,33%	42,42%
Brak zajęć prowadzonych przez wybitnych specjalistów na światowym poziomie	25,00%	28,28%	28,79%
Brak informacji o dostępnych dla doktorantów grantach i stypendiach	33,93%	34,34%	25,76%
Niewystarczająca ilość informacji w języku angielskim	19,64%	11,11%	16,67%
Nie postrzegam żadnego z wymienionych twierdzeń jako wad studiów doktoranckich	1,79%	4,04%	3,03%

Uwagi: Pierwszy rok w szkołach doktorskich: 100% = 56 osób,

II i III rok w szkołach doktorskich: 100% = 99 osób,

IV rok i przedłużenia na studiach doktoranckich: 100% = 66 osób

Negatywne zaskoczenia doktorantów

Negatywne zaskoczenia doktorantów to problemy/wady, których doktoranci pierwszego roku spodziewali się doświadczać w znacznie mniejszym stopniu, niż doktoranci wyższych lat rzeczywiście doświadczyli podczas kształcenia na UJ. Przedstawiamy sześć wad studiów doktoranckich, w ocenie których między doktorantami wyższych lat a doktorantami pierwszego roku występowały największe rozbieżności.

Tabela 5. Negatywne zaskoczenia doktorantów

Wady studiów doktoranckich na UJ	Odsetek badanych doktorantów wskazujących daną wadę			Rozbieżność (pp)	
	W szkołach doktorskich		Na studiach III stopnia	SD.	III st.
	Rok I	Rok II i III	Rok IV i przedłużenia		
Brak szacunku dla doktorantów ze strony pracowników naukowych	17,86%	24,24%	40,91%	6,38	23,05
Brak czasu promotora/opiekuna naukowego dla doktoranta	17,86%	24,24%	30,30%	6,06	17,86
Zbyt dużo doktorantów pod opieką jednego promotora	5,36%	6,06%	16,67%	11,31	10,61
Brak wsparcia w przygotowywaniu doktoratu ze strony promotora/opiekuna naukowego	21,43%	28,28%	37,88%	16,45	9,6
Traktowanie doktorantów jako "taniej siły roboczej"	44,64%	50,51%	74,24%	29,6	23,73
Brak kursów i zajęć rozwijających umiejętność pracy naukowej	32,14%	37,37%	54,55%	5,23	22,41

Uwagi : Tabela 5 i 6: Pierwszy rok w szkołach doktorskich: 100% = 56 osób, II i III rok w szkołach doktorskich: 100% = 99 osób, IV rok i przedłużenia na studiach doktoranckich: 100% = 66 osób. Oznaczenia w tabeli: pp = punkty procentowe, kolumna SD= różnica punktów procentowych pomiędzy rokiem I a latami wyższymi w szkole doktorskiej, kolumna III st. = różnica punktów procentowych pomiędzy rokiem I szkoły doktorskiej a studiami III stopnia (rok IV oraz przedłużenia)

Rozczarowania doktorantów

Rozczarowania doktorantów to potencjalne zalety studiów doktoranckich, w stosunku do których udzielający odpowiedzi doktoranci pierwszego roku w znacznie większym stopniu

oczekiwali, że będą stanowiły dla nich wsparcie, co w mniejszej mierze potwierdzili doktoranci kształcący się na wyższych latach. Przedstawiamy pięć zalet studiów doktoranckich, w ocenie których między oczekiwaniami doktorantów pierwszego roku a deklaracjami doktorantów wyższych lat występowały największe rozbieżności.

Tabela 6. Rozczarowania doktorantów

Zalety studiów doktoranckich na UJ	Odsetek badanych doktorantów wskazujących daną zaletę			Rozbieżność (pp.)	
	W szkołach doktorskich		Na studiach III stopnia	SD.	IIIst.
	Rok I	Rok II i III	Rok IV i przedłużenia		
Gwarancja otrzymania stypendium naukowego od momentu podjęcia studiów doktorskich	89,29%	75,76%	51,52%	13,53	37,77
Uczestnictwo w wydarzeniach integrujących społeczność doktorantów np. wyjazdy i imprezy integracyjne	23,21%	15,15%	13,64%	8,06	9,57
Uczestnictwo w zajęciach umożliwiających nabywanie nowych kompetencji zawodowych	48,21%	37,37%	40,91%	10,84	7,3
Wsparcie i życzliwość ze strony pracowników naukowych	75,00%	65,66%	65,15%	9,34	9,85
Współpraca w komitecie doktorskim	21,43%	17,17%	4,55%	4,26	16,88

Badanie opinii doktorantów UJ - opracowanie odpowiedzi otwartych (zalety i wady studiowania na UJ)

Respondenci udzielili 111 odpowiedzi w pytaniach otwartych, dotyczących zalet i wad studiowania na UJ, w tym 35 w pytaniu o zalety i 76 w pytaniu o wady. Odpowiedzi często były rozbudowane i zawierały więcej niż jedną zaletę/wadę. Przedstawione opracowanie jest wynikiem analizy wypowiedzi pod kątem poruszanej w nich problematyki. Odpowiedzi respondentów zostały podzielone na trzy tematy przewodnie: środki finansowe, uczelnia i kursy (zajęcia dydaktyczne).

Tabela 7. Zalety studiów doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim – odpowiedzi i komentarze na podstawie pytania otwartego.

Zalety studiów doktoranckich na UJ z podziałem na kategorie tematyczne	Liczba odpowiedzi
Środki finansowe	
Stałe stypendium	3
Dofinansowanie wyjazdów na konferencje	1
Nagrody za publikacje/osiągnięcia	1
Programy stypendialne i granty	2
Uczelnia	
Dobry harmonogram zajęć	2
Nabywanie doświadczenia dydaktycznego (możliwość wyboru, czy się chce)	1
Indywidualna organizacja czasu pracy/Możliwość pracy zdalnej	10
Współpraca z promotorem	4
Kursy	
Rozwój naukowy (seminaria, kursy, webinary)	3
Pomieszczenia do pracy naukowej	2
Tworzenie zespołów i ośrodków badawczych	2
Rzetelna i pomocna administracja	4
Dostęp do zbiorów bibliotecznych	2
Przychylny kierownik studiów doktoranckich	5
Możliwość współpracy międzynarodowej	4

Tabela 8: Wady studiów doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim – odpowiedzi i komentarze na podstawie pytania otwartego

Wady studiów doktoranckich na UJ z podziałem na kategorie tematyczne	Liczba odpowiedzi
Środki finansowe	
Niezrozumiałe kryteria przyznawania stypendiów	1
Zbyt niskie stypendia	2
Niestabilność finansowa	3
Konieczność łączenia studiów i pracy zawodowej	2
Brak waloryzacji wysokości stypendium (inflacja)	3
Niesprawiedliwe różnice finansowe między Szkołami Doktorskimi a studiami doktoranckimi	1
Środki finansowe - na działalność naukową doktorantów	
Brak pełnego finansowania wyjazdów konferencyjnych	1
Ograniczona oferta grantów z finansowaniem osób badanych	1
Brak stypendiów rektora lub projakościowych	2
Kursy - dla doktorantów	
Przeciążenie kursami obowiązkowymi (jako uczestnik), które niewiele oferują	6

Brak kursów oferujących konkretne umiejętności w zakresie warsztatu badawczego	1
Brak lub zbyt późne przygotowanie do prowadzenia dydaktyki	2
Brak nacisku na wysokie umiejętności językowe	1
Brak możliwości uczestniczenia w kursach językowych i ZintegrUJ	2
Brak zajęć rozwijających umiejętności pozyskiwania środków finansowych	1
Bardzo mały wybór kursów specjalistycznych (dotyczących pisanej rozprawy)	2
Przymus uczestnictwa w zajęciach w języku angielskim lub ich nadmiar	3
Mała liczba miejsc na kursach obowiązkowych	1
Kursy - prowadzone przez doktorantów	
Nadmierne obciążenie („tania siła robocza”) lub brak godzin dydaktycznych dla doktorantów	3
Brak możliwości prowadzenia zajęć po odbyciu praktyk	1
Brak wsparcia koordynatorów kursów podczas praktyk	1
Brak możliwości prowadzenia dowolnego kursu w obrębie jednostki	1

Tabela 8. Wady studiów doktoranckich na UJ - c.d.

Uczelnia - administracja i biurokracja	
Problemy z administracją, zbyt dużo biurokracji („papierologia”)	5
Brak jasnych procedur rozliczania faktur, delegatur itp.	1
Brak szacunku do doktorantów ze strony pracowników administracyjnych	7
Chaos organizacyjny, oznajmianie decyzji w ostatniej chwili	11
Brak wsparcia w zakresie organizowania praktyk	1
Brak możliwości uzyskania dwóch przedłużeń	1
Połączenie wydziałów polonistycznego i filologicznego w ramach SDNH	1
Uczelnia - opiekunowie studiów doktoranckich i naukowci	
Brak wsparcia, niekompetencja ze strony opiekuna naukowego	1
Nierzetelność naukowa (fałszowanie wyników badań)	1
Wykorzystywanie wyników pracy doktoranta przez promotora	1
Uczelnia - problemy ogólne z sytuacją doktorantów na UJ	
Brak informacji o alternatywnych ścieżkach kariery zawodowej	1
Brak urlopu wypoczynkowego	1
Trudności w pogodzeniu pracy ze studiami	1
Brak integracji doktorantów w środowisku naukowym (podczas zebrań zakładów, spotkań naukowych w jednostkach)	1
Mobbing wobec doktorantów	2
Brak perspektyw zatrudnienia	2
Brak wsparcia dla młodych matek - doktorantek (niepłatny urlop macierzyński)	1
Wywieranie presji dotyczącej liczby publikacji i udziału w konferencjach	2

Poczucie alienacji w środowisku naukowym	2
Uczelnia - problemy ogólne UJ	
Brak zasobów bibliotecznych, brak dostępu do literatury zagranicznej	2
Niewielka liczba wykładów gościnnych	1
Brak przestrzeni do pracy własnej	3
Problemy związane z Towarzystwem Doktorantów UJ	
Brak wsparcia doktorantów	2

System stypendialny

Otrzymywanie stypendium doktoranckiego w roku akademickim 2020/2021 zadeklarowało 195 doktorantów (88,2%) (por. Figura 1). Otrzymywanie stypendium socjalnego w tym samym roku akademickim zadeklarowało 17 doktorantów (7,7%) (por. Figura 2).

Stypendium doktoranckie

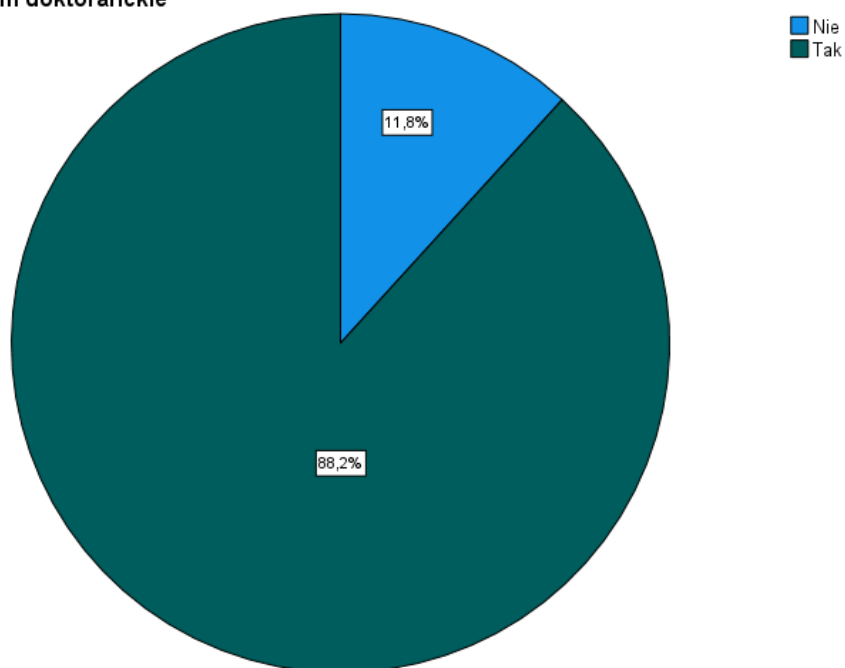

Figura 1. Procent doktorantów otrzymujących stypendium doktoranckie.

Stypendium socjalne

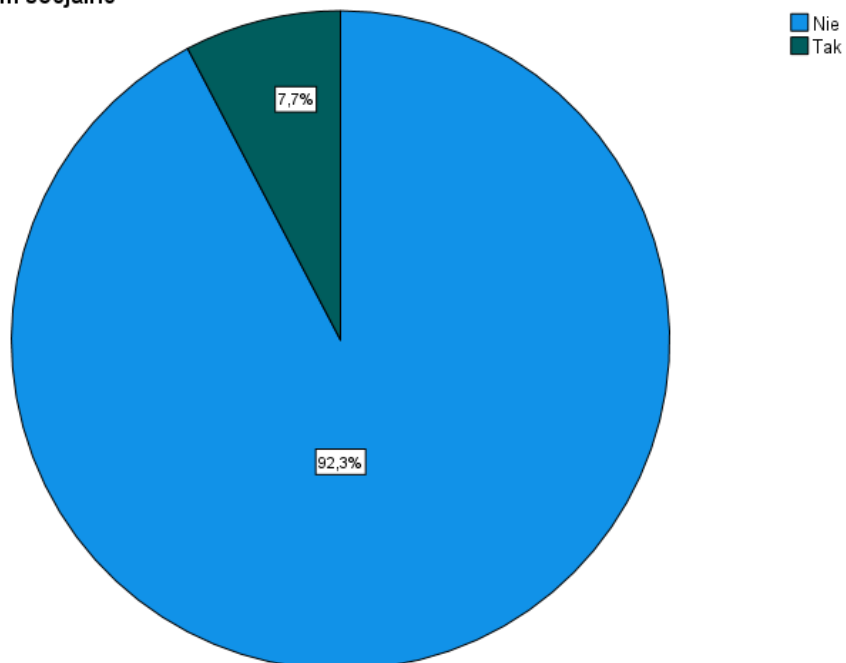

Figura 2. Procent doktorantów otrzymujących stypendium socjalne.

Wykonywanie pracy zarobkowej poza studiami doktoranckimi i pracą naukową w roku akademickim 2020/2021 zadeklarowało 103 doktorantów (46,6%) (por. Figura 3).

Praca zarobkowa

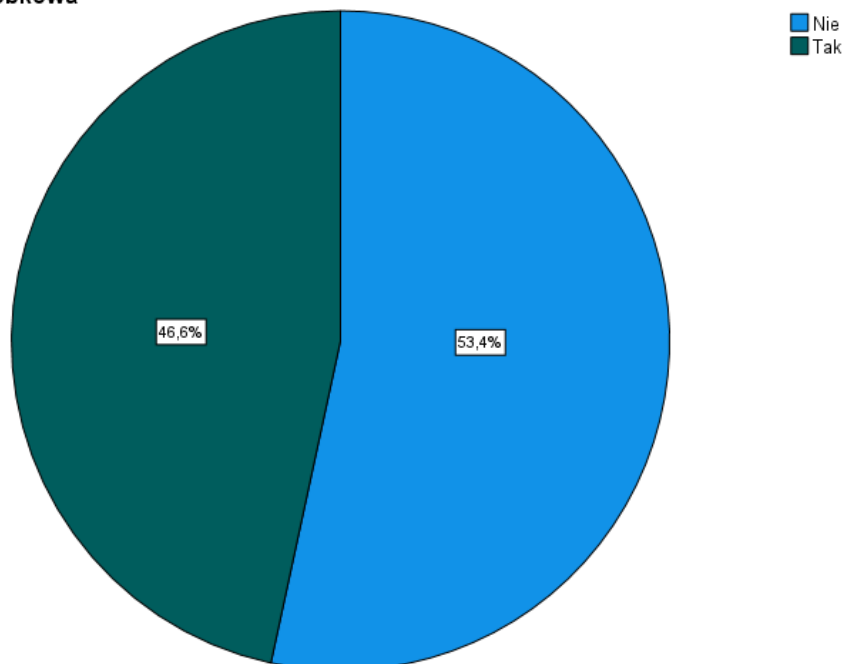

Figura 3. Procent doktorantów deklarujących wykonywanie pracy zarobkowej niezwiązanej z doktoratem.

Wnioski z badania

Bardzo trudne jest przeprowadzenie dokładnej analizy wad oraz zalet kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich (studiach III stopnia). Wynika to z różnic w sposobie organizacji kształcenia; odmiennych regulacjach prawnych oraz innych strukturach organizacyjnych przewidzianych dla tych dwóch trybów.

W przypadku analizy wad i zalet kształcenia w szkołach doktorskich oraz na studiach doktoranckich, zauważalne są duże rozbieżności w zakresie problemów doktorantów tzw. starego trybu oraz doktorantów ze szkół doktorskich. Wynika to m.in. z pewnych rozwiązań w szkołach doktorskich, które gwarantują wsparcie od początku kształcenia - np. wprowadzenia powszechnych stypendiów. Niepokojące wydaje się natomiast postrzeganie przez doktorantów kontaktu z promotorami, opiekunami naukowymi czy administracją uniwersytecką, które na kolejnych latach kształcenia oceniane są coraz gorzej.

W pytaniu dotyczącym zalet studiów doktoranckich na Uniwersytecie Jagiellońskim, respondenci najczęściej wskazywali na istotną rolę, jaką odgrywa indywidualna organizacja czasu pracy, możliwość wyboru pracy zdalnej, a także prawidłowa współpraca z kierownikiem studiów doktoranckich oraz z promotorem. Inne aspekty wskazane przez doktorantów jako atut obejmują tworzenie zespołów i ośrodków badawczych, udział w różnorodnych seminariach, kursach czy webinarach, możliwość współpracy międzynarodowej oraz dostęp do zbiorów bibliotecznych. W kwestiach finansowych, respondenci ze szkół doktorskich doceniają otrzymywanie stałego stypendium oraz możliwość udziału w programach stypendialnych oraz grantach.

Wśród wad wymienianych przez doktorantów w pytaniu otwartym (por. Tabela nr 8) dominującym problemem wydaje się wszechobecny chaos informacyjny – decyzje podawane są w ostatniej chwili, zbyt często niejasne jest, jakie dokumenty należy przedłożyć, czy też jakie wymogi formalne spełnić, by uzyskać rozliczenie roku. Innym znamionym problemem jest przejawianie względem doktorantów niechęci i brak szacunku ze strony pracowników naukowych. W swobodnych odpowiedziach jako przykład podawano Szkołę Doktorską Nauk Humanistycznych (4 odpowiedzi). Wśród doktorantów obecna jest także obawa dotycząca przyszłych możliwości zatrudnienia i nieangażowania ich w działalność instytutów. Wielokrotnie zwracano także uwagę na nieprzydatność kursów realizowanych w ramach studiów doktoranckich, a doktoranci Szkół Doktorskich wskazywali na przymus uczestnictwa w zajęciach w języku angielski o wątpliwym poziomie merytorycznym.

Niedoskonałości w zrealizowanym badaniu

Zrealizowane badanie nie było wolne od błędów. Pomimo przeprowadzenia badania pilotażowego oraz wykorzystania procedury sędziów kompetentnych, których zadaniem było dokonanie oceny poprawności ankiety, w pytaniu nr 5 pojawił się błąd, polegający na użyciu sformułowania ułatwić – zamiast utrudnić. Pojawił się on zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej ankiety. Po 8 dniach od jej uruchomienia został on poprawiony. Mając jednak na uwadze charakter pytania oraz kafeterię odpowiedzi wielokrotnego wyboru, pytanie było zrozumiałe dla osób uczestniczących w ankiecie.

Ponadto, w pytaniu nr 11 (metryczka) zastosowano starą klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Nie rzutowało to jednak na jakość odpowiedzi, ponieważ wszyscy respondenci udzielili odpowiedzi na to pytanie. W opracowaniu ankiety, wykorzystana została już nowa klasyfikacja, zgodna z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1818). Zastosowane w ankiecie dyscypliny – będące obecnie dziedzinami naukowymi – zostały zsumowane w ramach istniejących obecnie dziedzin. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych.